

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Srovnání přístupů Kyperské a Turecké republiky v případě Kyperského sporu

Bakalářská práce

Autor: Jakub Malhocký

Vedoucí práce: Mgr. Ondřej Mocek

Brno, 2016

Prohlášení

Tímto prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci na téma „Srovnání přístupů Kyperské a Turecké republiky v případě Kyperského sporu“ vypracoval zcela samostatně za pomoci konzultací s vedoucím práce. Veškeré zdroje, ze kterých jsem čerpal, jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

V Brně, dne 10. května 2016

Podpis: .....

Poděkování

Rád bych tímto způsobem poděkoval svému vedoucímu práce Mgr. Ondřeji Mockovi za poskytnutí cenných rad a odborné vedení. Také bych rád poděkoval své rodině a přátelům z řad absolventů vysokých škol, kteří mě při psaní bakalářské práce podporovali a dávali mi rovněž užitečné rady.

ABSTRAKT

Malhocký, Jakub: *Srovnání přístupů Kyperské a Turecké republiky v případě Kyperského sporu*. Bakalářská práce, Brno 2016

Tato bakalářská práce zachycuje dlouhodobý konflikt mezinárodního charakteru mezi Tureckem a Kyperskou republikou, kde popisuje spor v historických souvislostech, definuje problém samotný, analyzuje jeho dopady na politické postavení Kyperské a Turecké republiky, srovnává jejich postoje v jednotlivých aspektech a reflektuje nedávné pokusy o vyřešení této otázky prostřednictvím neúspěšného Annanova plánu. Z důvodu stálého přetrvávání sporu je cílem této práce zjistit a analyzovat jeho možná řešení s příčinami i důsledky na základě nedávných a současných jednání vládních orgánů a rozhovorů s velvyslanci Kyperské a Turecké republiky, vyjadřující aktuální postoje obou národů k vyřešení sporu, nebo alespoň cesty k jeho zmírnění.

Klíčová slova: Kyperský spor, Turecko, Evropská unie, Annanův plán, Kyperská republika

ABSTRACT

Malhocký, Jakub: *The Comparison of approaches of The Republic of Cyprus and Turkish Republic in the Cyprus Problem*. Bachelor thesis, Brno 2016

This thesis reflects long-standing conflict of an international character between Turkey and the Republic of Cyprus, where it describes the problem in historical context, defines the problem itself, analyzes the impact on the political status of The Republic of Cyprus and the Turkish Republic, compares their positions in various aspects and reflects recent attempts to resolve this question through the failed Annan plan. Because of the constant persistence of the problem, the aim of this study is to identify and analyze other possible solutions with its causes and consequences based on recent and current actions of governmental authorities and also via the interview with the ambassadors of the Republic of Cyprus and The Republic of Turkey that are expressing the current position of both nations to resolve the dispute.

Key words: The Cyprus Problem, Turkey, European Union, Annan plan, The Republic of Cyprus

Obsah

Úvod.....	8
1. Popis Kyperského sporu v historických souvislostech.....	11
1.1. Historie Kyperského sporu.....	11
1.1.1. Hnutí Taksim a Enosis.....	13
1.1.2. Problém nedůvěry a soupeřivé pohledy Řeků a Turků.....	14
1.1.3. Zelená linie.....	14
1.2. Definice sporu.....	15
2. Dopady na politické postavení aktérů v rámci ES/EU.....	16
2.1. Kyperská republika a EU.....	17
2.1.1. Vývoj po vstupu do EU.....	18
2.2. Hlavní mezinárodní politické vztahy a postavení Turecka.....	19
2.2.1. Vztahy Turecka s ES/EU.....	19
2.2.2. Ostatní mezinárodně-politické vztahy.....	23
2.3. Akční plán ke zrušení omezení na Kypru.....	24
3. Annanův plán jako neúspěšný pokus o vyřešení sporu.....	26
3.1. Základní sporné otázky a jejich potenciální řešení.....	26
3.1.1. Otázka politického systému.....	27
3.1.2. Otázka federální moci, státní moci obou celků a suverenity.....	27
3.1.3. Otázka politické reprezentace a garanční mocnosti.....	27
3.1.4. Otázka svobody pohybu, usazování se a nabývání majetku.....	28
3.1.5. Územní úpravy, vojenská přítomnost a imigrace Turků.....	28
3.2. Zhodnocení pozitivních a negativních aspektů Annanova plánu.....	29
3.2.1. Zhodnocení pozitiv Annanova plánu.....	29
3.2.2. Zhodnocení negativ Annanova plánu.....	29
4. Analýza možných řešení a důsledků z pohledu obou aktérů.....	30
4.1. Nedávný vývoj Kyperského sporu.....	32

4.2.	Oboustranná dohoda k znovuzahájení jednání o Kyperském sporu	33
4.3.	Současný postoj Kyperské republiky	35
4.4.	Současný postoj Turecké republiky	36
4.3.1.	Turecké ponaučení z Annanova plánu	38
4.5.	Společné vyjádření vůdců	38
	Závěr	40
	Seznam použitých zdrojů	43
	Seznam použitých zkratk	48
	Seznam obrázků a tabulek	49

Úvod

Ostrovní stát Kypr je z mnoha příčin zajímavým a často diskutovaným tématem v mnoha sférách. V první řadě je to poměrně bohatá historie území, které díky své strategické poloze na rozcestí mezi Evropou, Afrikou a Asií získalo na své atraktivitě u mnoha v historii se měnících vládců a dobyvatelů, což vytvořilo dějiny, které svým vývojem dospěly k dlouhotrvajícímu konfliktu mezi dvěma etnickými složkami a dominantními skupinami – Řeky a Turky. Dalším velice atraktivním faktorem je skutečnost, že díky své geografické poloze, a tedy i podnebí a přítomnosti moře se stal vyhledávanou turistickou destinací. Není tedy s podivem, že cestovní ruch se podílí z drtivé části na HDP země, a také je zde fakt, že díky své poloze na zmíněné „křižovatce kontinentů“ láká například zahraniční obchodní partnery.

Když se začneme tímto tématem a touto zemí zabývat více do detailů, zaregistrujeme, i v této práci zachycené, dlouholeté napjaté vztahy a spory už v průběhu historie, které dodnes dělí ostrov na dvě části, přičemž jen jedna z nich je uznána mezinárodně a je nyní členem EU. Hovoříme o Kyperské republice – řecká (jižní) část ostrova, zatímco útvar nacházející se na severní části ostrova si říká Severokyperská turecká republika (SKTR), která byla a je uznána pouze Tureckem. Tato skutečnost způsobuje problémy nejen mezi vztahy samotných Řeků a Turků, ale také ve sféře mezinárodních vztahů, konkrétněji ve spojitosti s EU a OSN. Kyperský spor je jeden ze zásadních překážek na cestě Turecka do EU a jedním z popředních neozbrojených konfliktů na území Evropy. Během mého studijního pobytu v Istanbulu jsem navštěvoval předmět, který se zabýval právě integrací Turecka a EU. Součástí náplně tohoto předmětu bylo také identifikovat a reflektovat faktory podílející se, jak už pozitivně či negativně, na procesu přijetí Turecka za plného člena EU. Jedním z těchto zásadních faktorů byl i Kyperský spor, o jehož problematice jsem v té době nevěděl příliš mnoho. Proto mě tato zkušenost a získané informace o této problematice inspirovaly ve výběru tématu této práce, jejímž záměrem je problematiku uvést z historického hlediska a popsat, jak a proč tento spor vůbec vznikl. Jedná se o dlouholetý problém trvající dodnes, a jelikož není zrovna mediálně populární a neví se o něm mnoho v současné době mezi běžnou veřejností, dovedlo mě to k myšlence zjistit a zkoumat v jaké fázi se nyní Kyperský spor nachází a jak pokračují pokusy o jeho vyřešení. Proto jsem se rozhodl tímto tématem zabývat hlouběji a de facto jej uvést do aktuální podoby. Na základě zmíněných a uvedených faktů je cílem

této práce seznámení s důsledky sporu na politickou situaci a postavení obou aktérů v mezinárodním prostředí a EU, rovněž poukázat na dřívější pokusy o urovnání problému a následně analyzovat současná i nedávno započatá jednání o řešení, jejich případné nedostatky a kontroverze. K zjištění aktuálního stavu Kyperského sporu a probíhajícím jednáním jsem využil možnosti kontaktovat velvyslance Kyperské republiky a Turecké republiky s otázkami týkající se aktuálních jednání, způsobů řešení, možných dopadů a současnému postoji k problému. Na základě jejich odpovědí a jimi poskytnutých materiálů byla provedena analýza současného stavu jednání mezi těmito dvěma stranami a zároveň srovnání jejich nynějších přístupů v případě tohoto sporu.

První kapitola této práce se zaměřuje na historické souvislosti a v podstatě uvádí Kypr jako strategické území ležící mezi třemi světadíly, čímž se stává středem zájmů už odedávna a deskriptivní metodou prezentuje zárodky již přes čtyřicet let trvajících konfliktu, který dosud nebyl vyřešen a v závěru je definován. Období, které se dá označit za pomyslné „početí“ je poválečné období a konec padesátých let, kdy eskalovalo mezi kyperskými Řeky a Turky napětí, a kdy byl ještě celý ostrov pod koloniální nadvládou Velké Británie. Nastal tak zlomový bod v roce 1960, jehož výsledkem byla ústava, která zajistila Kypru nezávislost a oprostění od koloniální mocnosti, a tím se odstartoval konflikt mezi dvěma etniky, které se rozcházely v základní otázce – sjednocení (řecká strana) či rozdělení (turecká strana). Navazovaly další tlaky, které vedly k zásahu OSN a vytvoření „zelené linie“ rozdělující ostrov na dvě části. Turecká invaze na severní Kypr v roce 1974 tento „lokální“ etnický konflikt dostala na úroveň konfliktu mezinárodního charakteru. V souvislosti s těmito událostmi, politickou situací a celkovým děním v dalších podkapitolách jsou komparativně nastíněny základní tradiční postoje obou národů v naprostém kontrastu, což je dosud hlavní nevyřešenou příčinou tohoto sporu.

Následující kapitola popisuje politická postavení aktérů v mezinárodním prostředí, jejich integraci v EHS/ES/EU a dalších politicko-hospodářských společenství v časové chronologii a zachycuje zejména období, kdy se formovala samotná EU, jak ji známe dnes, a kdy probíhaly hlavní summity a konference budující pravidla, normy a práva členských zemí, což byla zejména 90. léta 20. století. V této souvislosti jsou popsány vztahy jednotlivých aktérů s EU a přijímací procesy, kde je ve větší míře rozveden proces a jednání mezi Tureckem a EU, než proces Kyperské republiky, protože právě tento spor je základní překážkou v přijetí pro přijetí Turecka, a tudíž proběhlo i více jednání a reforem ze strany Turecka v průběhu let. Nicméně to však neřešilo fakt, že je dosud

severní část Kypru ilegálně okupovaná, což je v naprostém rozporu s normami a standardy EU. V podkapitolách je rovněž poukazováno na další mezinárodně politické vztahy, které svým způsobem vypovídají o politických záměrech a postojích Kyperské republiky na straně jedné a Turecka na straně druhé. V závěru této části je obsažen i akční plán ke zrušení omezení na Kypru.

V návaznosti na postavení zemí v mezinárodních společenstvích, EU, OSN aj. je jedna celá kapitola samostatně věnována jednomu z nejznámějších pokusů, který se snažil svým způsobem dosáhnout řešení tohoto problému kompromisem a k jehož konečnému výsledku došlo v předvečer vstupu Kyperské republiky do EU 30. dubna 2004. Řeč je o tzv. Annanově plánu, který řešil zásadní otázky, v nichž se kyperští Řekové a Turci od počátku zcela rozcházel. Navrhované kompromisy by vedly k vytvoření konfедераčního státního útvaru, který by se v případě úspěšného přijetí plánu, nazýval Spojená kyperská republika. Základní sporné otázky v podkapitolách jsou za použití komparativní metody reflektovány jako tradiční postoje jednotlivých stran, které uzavírá navrhované řešení obsaženo v Annanově plánu. Hlavními prameny při tvorbě této kapitoly byly zejména oficiální znění Annanova plánu, články v periodických s politickou tematikou a veřejně dostupná zhodnocení pozitivních a negativních aspektů. Část zabývající se negativními aspekty pak uzavírá tuto detailněji rozvedenou kapitolu tím, že vzhledem ke kontroverznosti plánu a možnému znevýhodnění řecko-kyperské populace na úkor turecko-kyperské, došlo k nepřijetí plánu a tudíž neúspěšnému pokusu o vyřešení sporu.

V poslední kapitole se dostáváme k samotnému jádru této práce a k jejímu hlavnímu záměru, což je analýza současných řešení Kyperského sporu z pohledu obou aktérů, kde je opět využita komparativní metoda pro srovnání současných postojů. Zároveň se dozvídáme, že v řadách OSN byl jmenován speciální poradce pro Kypr, který vede jednání a rozhovory mezi vůdci obou stran na ostrově a že zájem na urovnání sporu projevují obě strany. Avšak turecká strana stále velmi zdlouhavě přijímá rady a přistupuje k vyřešení některých otázek. Řecko-kyperská strana, EU a OSN však záměrně nevyvíjí nátlaky na Turecko a naopak mu spíše dává prostor, aby nevzbudily v očích Turků podezření „neférového“ jednání, což by ohrozilo jednání a snížilo pravděpodobnost v budoucnosti možného urovnání a ústupu Turecka. Z tohoto důvodu jsou tato jednání v současnosti řešena nepřítis radikálně a rapidně, ale spíše využívají svůj potřebný čas a postupné kroky. Souhrnně lze říci, že nynější jednání zaznamenávají pozitivní pokroky, přesto však je ke zdárnému výsledku potřebné pozvolna pokračovat dalších pár let.

1. Popis Kyperského sporu v historických souvislostech

1.1. Historie Kyperského sporu

Kypr, jakožto ostrovní stát se strategickou polohou, byl terčem konfliktů mezi Turky a Řeky již od dob starověku a opakovaně v průběhu celé historie po současnost. Za dob Byzantské říše zde převládalo výhradně řecko-katolické náboženství, načež po dobytí Osmany v 15. století došlo k islamizaci tureckého území. To způsobilo segregaci řeckých katolíků a muslimů do dvou demografických homogenit. S příchodem moderních dějin se díky historickému vývoji Kyperský problém značně rozvinul (Doumas, 1968). V roce 1878 se Velká Británie stala poslední z mocností, která Kypr kolonizovala a odejmula území Osmanské říši. Kypřané, Řekové a Turci podobně po staletí žili vedle sebe v klidu ve smíšených vesnicích, městech a na stejných pracovištích. I když kyperská Řeková vyjádřili požadavek na vlastní národní sebeurčení, což koloniální mocnosti před druhou světovou válkou příliš nevyhovovalo. V reakci na tuto národní aspiraci Řeků vytvořila v roce 1943 skupina tureckých Kypřanů KATAK¹, a tím i podpořila pokračování britské koloniální nadvlády. V následujícím roce došlo k založení turecké Národní strany, která čerpala z ideologie z Turecké republiky (Ministry of Foreign Affairs of The Republic of Cyprus, 2006).

To, co přišlo do podvědomí jako dnes známý Kyperský spor, se začíná rodit jen pár let po skončení druhé světové války, kdy většina kolonizovaných území včetně Kypru usilovala o samostatnost a sebeurčení, což způsobilo koloniálnímu systému krizové období. Po všech možných pokusech o prosazení nároku na sebeurčení, které byly ze strany Britů ignorovány, pustili se řečtí Kypřané do militantního boje za osvobození ostrova od koloniální nadvlády. Britská vláda však nebyla schopná tomuto národně osvobozeneckému hnutí čelit a v důsledku toho začala využívat tureckého faktoru a podpořila intervence v Ankaře. Deklarovaná politika Turecka vůči Kypru, která až do počátku 50. let minulého století podporovala koloniální status quo, začala směřovat k ideji rozdělení ostrova dle etnických linií. Profesor Nihad Erim, který byl pověřen tehdejší tureckým premiérem Adnanem Menderesem, měl za úkol dát dohromady vládu a politiku pro Kypr a předložil tento návrh v roce 1956, kde také poznamenal geografické rozdělení ostrova spojené s přesunem populací. Tento jednoduchý návrh

---

¹ **KATAK** – Strana pro ochranu turecké menšiny, v Tureckém znění Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu

etnické čistky by tedy vedl ke dvěma samostatným politickým entitám, které by přistupovaly ke svým politickým uniím, a to buď řecké, nebo turecké. V memorandu bylo rovněž uvedeno, že Ankara by se měla podílet na bezpečnostním zajištění řecké části ostrova. Tímto profesor Erim zformoval základnu ankarské politiky vůči Kypru pro následujících dvacet let. Vedení národnostní menšiny turecké části se tak ve skutečnosti stalo nástrojem implementace turecké politiky na Kypru, což se mimo jiné projevilo i v posunu politiky turecké Národní strany k prohlášení, že „Kypr je turecký“. Příchodem roku 1958 po explozi mezi-komunálních střetů, přijali Britové návrh řešení podané národně osvobozeneckým hnutím v čele s budoucím prvním prezidentem Kypru Makariosem III., které spočívalo v omezené nezávislosti a bylo vypracováno vládami obou stran (Stephen, 2001).

V roce 1960 zprostředkovala Velká Británie ústavu zajišťující nezávislost Kypru, čímž se snažila odvrátit pokus o rozdělení ostrova mezi dvě dominantní etnika. To se ale ukázalo jako naprosté selhání a v roce 1963 byla vytvořena a vojenskými oddíly hlídaná „zelená linie“ rozdělující ostrov, prozatím jen v etnickém rámci, na tureckou a řeckou část, což jen posílilo etnický konflikt mezi oběma skupinami (Kumar, 1997). Yılmaz (2010, s.48) popisuje, že období mezi lety 1963 až 1974 byla dobou utrpení pro kyperské Turky, kteří tehdy byli nuceni žít v enklávách², přičemž v tomto období neovládali více než 5 % území ostrova, přestože vlastnili kolem 35 % území ostrova v době vzniku Kyperské republiky (viz Obr.1). Kypřané v podstatě byli v důsledku celé situace předmětem neustálého pronásledování včetně fyzického napadání, omezování jakýchkoliv přesunů, znemožnění přístupu k adekvátní zdravotní péči či základní úrovni vzdělání, dokonce jim nebylo umožněno přenechání nepřesunutelného majetku a docházelo i k omezování svobody uctívání v rámci církve (Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus, 2014).

Diez (2002) uvádí, že krizový stav mezi Tureckou a Kyperskou republikou, a tedy i Řeckem, vyvrcholil v roce 1974 invazí tureckých vojsk na severní část ostrova jako odpověď na převrat řízený Řeckou vládou – převrat měl spočívat zejména ve svržení dosavadního prezidenta a dosazení Nikose Samsona, což byl člen hnutí proti tureckému terorismu. To následně způsobilo vojenskou intervenci Turecka a rozdělení ostrova na dvě, tedy Řecké a Turecké dominantní zóny. V červenci téhož roku čítalo již

---

² **Enklávy** – jde o území nacházející se uvnitř jiného území, resp. území zcela ohraničené vlastním státem.

tureckým vojskem obsazené území 162 000 řeckých Kypřanů, na konci druhé fáze okupace v srpnu 1974 bylo 142 000 z nich nuceno uprchnout nebo bylo vyhnáno. Většina ze zbylých 20 000 řeckých Kypřanů, co zůstali na poloostrově Karpas bylo postupně nuceno opustit oblast. Postupně se počet vysídlených osob vyšplhal na 160 000, což je třetina celkové populace Kypru v roce 1974 před invazí tureckých vojsk (Ministry of Foreign Affairs of The Republic of Cyprus, 2006).

Vláda řecké části ostrova je jediná legitimní autorita, která je mezinárodně uznávaná, zatímco lídři severní (turecké) části ostrova v roce 1983 přejmenovali území na Severokyperskou Tureckou republiku (SKTR), ta ale byla následující rok uznána pouze Tureckem a tento stav přetrvává dodnes. Důvodem bylo, že turecká okupace severního území byla zcela ilegální, což při vyjednávání o vstupu celého ostrova do EU způsobilo, že EU si podmínila přijetí Kypru jen v případě, že severní část nebude zahrnuta. Ostatně, sama vláda SKTR byla zcela proti vstupu do EU a neangažovala se nijak do procesu přijetí ostrova do EU, a tedy plnění podmínek kodaňských úmluv (Diez, 2002).

1.1.1. Hnutí Taksim a Enosis

Jako dva hlavní koncepty prosazující rozdílné způsoby řešení kyperské otázky ještě před rokem 1960 můžeme diskutovat hnutí *taksim*³ a hnutí *enosis*⁴. Taksim označuje záměrné úsilí o rozdělení ostrova na dvě části – řeckou a tureckou. Tato koncepce vznikla mezi lety 1958 – 1959 ještě před vznikem samostatné Kyperské republiky a stala se předmětem řady diskuzí, které vyvozovali, že kyperská otázka je zcela neřešitelný problém. Tento způsob řešení sporu prosazovali zejména kyperští Turci a Turci. Naproti tomu hnutí enosis usilovalo záměrně o vytvoření unie mezi Řeckem a Kyperskou republikou. Počátky tohoto konceptu sahají k přelomu 40. a 50. let 20. Století, koncept následně postupně eskaloval v letech 1950 a 1974. Stejně jako v případě taksim byl i enosis jedním z faktorů neřešitelnosti kyperského problému. Takto řešení kyperského sporu pojali řečtí Kypřané a Řekové (Grünwald, In Bureš 2013).

---

³ **Taksim** – idea rozdělení Kypru na dvě části

⁴ **Enosis** – idea sjednocení obou národů na Kypru

1.1.2. Problém nedůvěry a soupeřivé pohledy Řeků a Turků

Od doby rozpadu Kyperské republiky se konflikt ohledně opětovného sjednocení točil zejména okolo problematiky struktury státu, vysídlených osob, území a záruky bezpečnosti. V rámci toho řečí Kypřané tradičně argumentovali takto:

- Jednota země by měla být zachována, ale republika by měla zůstat federálně organizovaná – tedy dvě oblasti (provincie).
- Prezident by měl být volen voliči z řecké komunity a viceprezident z turecké komunity, přičemž účast na veřejných službách včetně vlády by byla zcela úměrná.
- Všechny vojenské síly ne-kyperského původu by měly ustoupit, protože Kyperská republika, jako nezávislý stát a člen OSN, může mít záruky bezpečnosti pouze v souladu s Chartou OSN
- Vysídlené osoby by měly být prioritně řešeny (Yılmaz, 2010).

Na druhou stranu, turečtí Kypřané tvrdí, že:

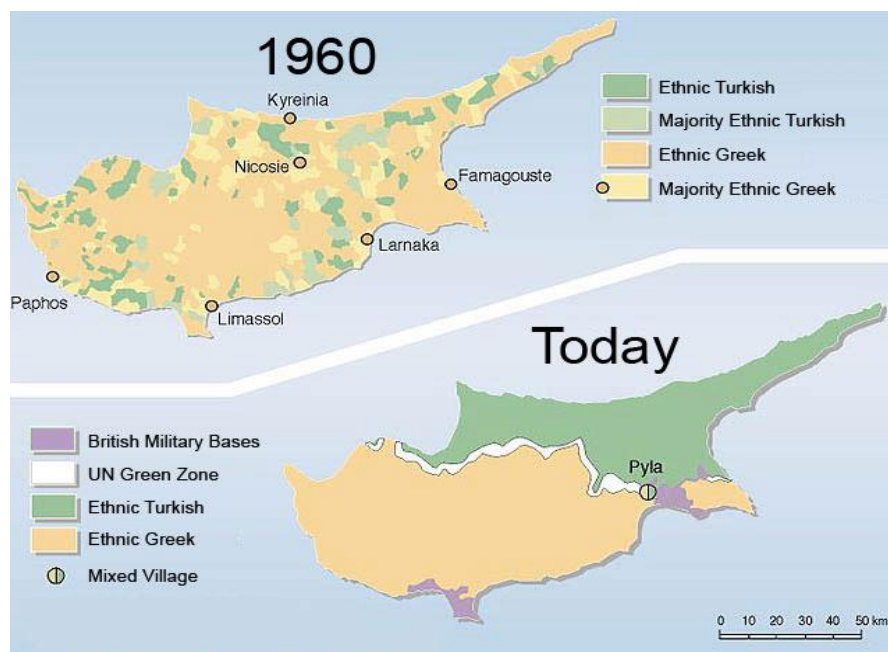
- Federace by měla být vyjádřena svobodnou vůlí dvou národů na základě vlastních práv sebeurčení, které mají být vykonány prostřednictvím samostatného referenda. Pokud tam bude federace, měla by být bi-komunální, bi-zónová a postavená na politické rovnosti dvou republik, které jsou zastoupeny kyperskými Turky na severu a kyperskými Řeky na jihu.
- Předsednictví spolkové republiky by se měla střídat a federální vláda by měla být složena z rovnoměrného počtu členů (ministrů) – tedy ve stejném poměru Řekové i Turci.
- Problematika vysídlených osob není naléhavým problémem, protože dosud nedošlo k žádné dohodě o integraci (Yılmaz, 2010).

1.1.3. Zelená linie

V důsledku bojů a eskalování konfliktů ze strany tureckých Kypřanů došlo k situaci, kdy byl Kypr i Velká Británie nuceni požádat o pomoc Radu bezpečnosti

OSN, která vyslala v roce 1964 vojska skládající se z členských států Severoatlantického paktu a ta jsou rozmístěna na ostrově podél tzv. „zelené linie“ dodnes. Původní linie, načrtnutá britskými důstojníky protínala pouze hlavní město Nikósií, bohužel po vpádu tureckých vojsk v roce 1974 došlo k prodloužení napříč celým Kyprem o délce 180 km a je dosud střežena jednotkami OSN (Macková, 2009). Mimo jiné se na jižním pobřeží ostrova nachází také dvě oblasti suverénních základů Velké Británie – Akrotori a Dhekelia, které byly vybudovány v roce 1960 ze strategických důvodů v návaznosti na plánovanou nezávislost Kypru (Aktuálně.cz, 2013).

Obr. 1. Znárodnění enkláv na ostrově před rokem 1960 a rozdělení ostrova „zelenou linií“

Zdroj: Illicit, 2010

1.2. Definice sporu

Podle Fouskase (2001) lze za počátek tohoto konfliktu označit druhou tureckou invazi 20. července 1974, přičemž podotýká, že fáze mezi lety 1960 – 1974 značila spíše problematiku řešící demokratickou vládu etnické většiny nad etickou menšinou⁵, kde nastal problém už v tom, že většině nebylo umožněno vládnout nad menšinou tak, jak tomu standardně je u ostatních států skládajících se z více národností v souladu

⁵ **Etnickou většinou** v tomto případě rozumíme kyperské Řeky a **etnickou menšinou** kyperské Turky.

s normami mezinárodního společenství. Z této příčiny pak kyperská otázka od roku 1974 až dodnes znamená ilegální okupaci severní části Kypru ze strany Turecka. Ker-Lindsay (2005) zase uvádí, že spor se do současné podoby dostal až v roce 1983, kdy reprezentanti kyperských Turků využili politické nestability v Turecku, které od převratu v roce 1980 přešlo znovu k civilnímu způsobu vládnutí, a na základě toho zcela nezávisle a jednostranně vyhlásili Severokyperskou Tureckou republiku. Tento nově vzniklý „stát“ nebyl vyjma Turecka uznán mezinárodním společenstvím, uznána byla pouze Kyperská republika.

Definici tohoto problému nám pak upřesní objasnění postoje Turecka k situaci na ostrově. Ve většině případů bývá pozice Turecka nepřesně odbyta tvrzením, že neuznává Kyperskou republiku. Ve skutečnosti jde o komplikovanější záležitost, kdy Turci sice připouští, že na Kypru existují dva nezávislé státy s vlastní suverenitou: na jihu Řecko-kyperskou a na severu Turecko-kyperskou, ovšem diplomatické vztahy udržuje pouze s mezinárodním společenstvím neuznanou SKTR, zatímco s řecko-kyperskou vládou neudrčuje vztahy žádné případně nepřátelské. Zásadním problémem se tak stává skutečnost, že Turecko neuznává řecko-kyperskou vládu jako oficiálního zástupce původního zřízení Kyperské republiky zahrnující kompletní území ostrova a uznání práva této vlády na reprezentování celého Kypru včetně tureckých Kypřanů odmítá. Tento počín zcela kontrastuje s ustanovením mezinárodního společenství a členských států EU, které řecko-kyperskou vládu jako jedinou legitimní uznávají v rámci celého Kypru (Talmon, 2006).

2. Dopady na politické postavení aktérů v rámci ES/EU

Ve druhé polovině devadesátých let 20. století, přesně v roce 1997 došlo k zahájení přístupových rozhovorů mezi Kyperskou republikou a EU, což příliš nepřispělo k politice usmířování, spíše naopak. Turecko a SKTR několikrát kritizovaly postup řecké části Kypru, jenž považovaly za úmyslné porušování závazků plynoucích z mezinárodního práva. V období 1960-1963, při tehdejšímu vzniku Kyperské republiky, panovalo tiché ujednání o tom, že Kypr nesmí být členem žádné z organizací, jejímiž členy nebylo Řecko ani Turecko, jelikož zaujímaly post garančních mocností (Bryant, 2005). Navzdory těmto

výhružkám však Kyperská republika a EU pokračovaly dál v procesu rozhovorů o přijetí do EU⁶.

Mezi lety 1997-1998, chvíli od počátku přístupových rozhovorů došla do popředí tzv. „raketová krize“, která ačkoliv nebyla příliš zmiňovaná, představovala jednu ze závažných hrozeb pro zachování míru. Vláda Kyperské republiky chtěla nakoupit několik raketových systémů, prostřednictvím kterých by zajistila dostatečnou ochranu svého vzdušného prostoru. Tento tlak ještě vzrostl po sdělení americké vlády z roku 1995 týkající se prodeje taktických balistických střel s doletem 160 km, které by mohly zasáhnout strategická území na celém ostrově i v Řecku. Řecko a Kyperská republika proti tomuto kontraktu začaly otevřeně protestovat a na straně druhé, požadovat záruky, že ponechané rakety nijak nebudou použity proti Kyperské republice⁷. V roce 1997 však vyvrcholily tajné rozhovory mezi Ruskem a Kyperskou republikou, které končily prohlášením o dodávce systému protivzdušné ochrany. Kyperský ministr obrany na tento krok argumentoval, že toto jednání si vynutilo turecké odmítnutí demilitarizace ostrova a jeho vojenská převaha. Turecko však reagovalo upozorněním, že nedovolí rozmístění těchto zbraní na Kypr i za cenu nasazení svých sil na Kypr (Grünwald, In Bureš 2013).

2.1. Kyperská republika a EU

Vstup Kyperské republiky do evropských struktur byl již dlouhodobým záměrem kyperské vlády a největší zájem na tom mělo Řecko. V roce 1973 začala platit asociační dohoda mezi Evropským hospodářským společenstvím (EHS) a Kyprem a patnáct let poté i protokol o vytvoření celní unie. V červenci roku 1990 byla oficiálně podána žádost Kypru o členství v Evropském společenství (ES). V roce 1993 se uskutečnilo zasedání Evropské rady (ER) v Kodani, které se zabývalo podmínkami a možnostmi vstupů přidružených zemí do EU a s tím spojenými povinnostmi a kritérii spojenými s členstvím. Kandidátské země musely splňovat určité normy a hodnoty v rámci politických a hospodářských kritérií, na jejichž dodržování EU trvá a jsou zakotveny právními předpisy. Tak byla na summitu v Kodani stanovena tzv.

---

⁶ Tato kritika ze strany Turků na přijímací proces Kyperské republiky do EU byla zcela bezpředmětná, protože Turci ilegálně okupují severní území ostrova a tato část není mezinárodně uznána jako samostatný stát s výjimkou Turecka, což je překážkou právě v jeho přijetí do EU, nikoliv v přijetí mezinárodně uznané Kyperské republiky.

⁷ Tyto otevřené protesty proti raketovému kontraktu s USA byly poněkud na oko, proto Kyperská republika souhlasila s ponecháním raket pod „podmínkou“, že rakety proti ní nebudou použity a později na toto gesto argumentovala, že příčinou nákupu raket bylo odmítnutí odnětí tureckých vojsk.

kodaňská kritéria vstupu, do nichž patří: stabilita institucí jako záruka demokracie, právního státu, lidských práv a respektování a ochrany menšin, fungující tržní hospodářství a schopnost obstát v konkurenčních tlacích tržních sil v EU, schopnost přijmout závazky vyplývající ze členství, včetně cílů politické unie a hospodářské měnové unie. Tato kritéria byla na zasedání v Madridu v roce 1995 potvrzena. Součástí těchto úmluv bylo také zdůrazněno, že by kandidátské země měly přizpůsobit své administrativní struktury pro harmoničtější integraci, rovněž také přizpůsobení tržní struktury zemí tak, aby evropské právo mohlo být aplikováno vnitrostátně pomocí vhodného správního a soudního orgánu. Ovšem i v případě splnění všech kritérií pro vstup má EU vyhrazeno právo na rozhodnutí, kdy sama bude připravena na přijetí nových zemí (Macková, 2009).

Kyperská republika je jednou z deseti zemí, které vstoupily do Evropské unie (EU) dne 1. května 2004. Proces harmonizace s otevřenější, liberálnější a konkurenceschopnější. Jedny z mnoha uskutečněných reforem jsou například: liberalizace obchodu a úrokové sazby, odstranění investičních omezení pro občany EU a liberalizace obecného investičního režimu pro všechny investory ze zemí mimo EU, zrušení cenové regulace, zavedení soukromého financování pro výstavbu a provoz projektů v oblasti infrastruktury a postupné liberalizace utilit. Kypr se stal členem eurozóny od 1. ledna 2008, kdy nahradilo kyperskou libru euro (Global Security, 2013).

2.1.1. Vývoj po vstupu do EU

V důsledku odmítnutí Annanova plánu, k čemuž došlo den před oficiálním vstupem Kyperské republiky do EU a podrobněji o něm pojednává následující kapitola, došlo k rozkrádání a rabování majetků kyperských Řeků na ostrově (byly prodány cizincům), jež přerostlo do obrovských rozměrů. Problematika majetkového vypořádání je jednou ze základních otázek v řešení Kyperského sporu a také jedním z důvodů, proč kyperští Řekové odmítli Annanův plán. Jednoduše, pokud mají být jejich majetky rozprodávány cizincům a případně předávány anatolským usedlíkům⁸, není to pro kyperské Řeky důvod, aby s takovým řešením souhlasili. Další potíž, kterou s sebou vstup Kyperské republiky do EU nesl, byla

---

⁸ Jedná se o osadníky Anatólie, což je asijská část Turecka, jinými slovy Malá Asie.

tzv. „izolace kyperských Turků⁹“, což je důsledek rozdělení Kypru a vyhlášení SKTR, která není kromě Turecka mezinárodně uznána. Navíc tento čin byl odsouzen Radou bezpečnosti OSN a dosud nedošlo k odvolání. Evropský soud pro lidská práva, mimo jiné, vykreslil kypersko-turecký režim jako podřízený místní správě Turecké republiky. Kyperští Turci pobývají v oblasti, která je okupována tureckou armádou a jejich hospodářský rozvoj (nebo jejich tzv. izolace) je tímto zásadně ovlivněn. Navíc propaganda, že Turecko a SKTR vůči okolnímu světu vystupují jako subjekty, které vláda Kyperské republiky izoluje a způsobuje jim tak „hospodářskou trýzeň“ je čistý mýtus, protože:

- Kyperští Turci mohou volně pracovat na území Kyperské republiky
- Mohou mít pas Kyperské republiky a cestovat tak do Evropy a kamkoli jinam
- Obyvatelé SKTR mají bezplatnou zdravotní péči ve veřejných zdravotnických zařízeních na území Kyperské republiky
- Stejně tak mohou užívat dávky sociálního zabezpečení
- Mohou exportovat své výrobky do EU prostřednictvím přístavů, legálně náležících Kyperské republice (Republic of Cyprus Press and Information Office, 2012).

2.2. Hlavní mezinárodní politické vztahy a postavení Turecka

2.2.1. Vztahy Turecka s ES/EU

Pro EU je Turecko jedním ze zásadních strategických i ekonomických partnerů. Turecko také bylo jednou z prvních zemí, které se už v roce 1959 ucházely o blízkou spolupráci s EHS. Dnes je členem NATO a členem uskupení G20. V návaznosti na vyjádření zájmů Turecka na úzkou spolupráci s tehdejší EHS, podepsaly obě strany 12. září 1963 Ankarskou dohodu, která vstoupila následující rok v platnost a nastínila tři fáze sbližování Turecka a ES. V první tzv. „přípravné“ fázi mělo Turecko pracovat na vnitřním fungování státu a na zlepšování životní úrovně podle principů a hodnot ES. V jejím závěru v roce 1970

---

⁹ Tato „izolace“, jak ji označují kyperští Turci, není nic jiného než pouhý důsledek ilegální turecké okupace severní části Kypru a následné oddělení Kyperské republiky a jednostranného vyhlášení SKTR v roce 1983.

došlo k podepsání Dodatkového protokolu, který upravoval cíle druhé tzv. „přechodné“ fáze, ta se zaměřovala na harmonii obchodních a ekonomických podmínek vyúsťující v připojení Turecka k celní unii. Jednání o vstupu Turecka do celní unie začala v roce 1993 a začátkem roku 1996 došlo k jeho oficiálnímu připojení k celní unii. Ještě před tím formálně započala třetí fáze vymezená v Ankarské dohodě, což byl samotný vstup Turecka do EU. To se stalo již v dubnu 1987, kdy Turecko oficiálně podalo žádost o plné členství v EU. Statut kandidátské země byl zemi udělen na summitu v Helsinkách v roce 1999, což odstartovalo dosud neukončenou kapitolu v rámci vztahů Turecka s EU (Euroskop, 2012).

Kuniholm (2000) uvádí, že postoj EU vůči Turecku odráží zásadní institucionální slabinu, která se týká všech členských států při rozhodování v hlavních úskalích a dává jednotlivým zemím neúměrné vlivy v rozhodovacích procesech. Důsledky jsou poměrně intenzivní a podceňují řadu nevyřešených diskuzí a rozhovorů o správě věcí veřejných v rámci EU (např. jak rozšířit a rozložit váhu většinového hlasování a vzdání práva veto). Kramer (2000) na summitu v Nice v roce 2000 pozoroval, že Turecko je stále schopno vyvinout skutečné strategické vztahy s nečlenskými zeměmi, protože postrádá efektivní společné zahraniční a bezpečnostní politiky. To vedlo k tomu, že EU nikdy nevyvinula strategické místo pro Turecko v rámci politické koncepce, jako např. v případě Středního východu, střední Asie, nebo Kavkazu. Dohoda přidružení nebyla nikdy považována za součást evropské strategické zahraniční politiky, i když pro tyto účely vznikla už v době studené války. Vzhledem k jejímu špatnému prosazování politických zájmů, byla EU nejednoznačná v definování svých vztahů s Tureckem. Dlouho se však váhalo, zda deklarovat členství Turecka v EU jako dlouhodobý cíl těchto vzájemných vztahů, a proto docházelo k oddalování a posouvání dalšího rozvoje politické strategie EU vůči tureckému členství. Následkem toho se tyto strategie a chování EU stalo v očích mnoha Turků značně pochybné.

Méně strategické zájmy zemí EU v okolních oblastech obklopujících Turecko (včetně Balkánu) a slabost ve svém závazku vůči Turecku dokazuje například dramatický pohled Německa na raketové útoky, které podnikl Irák na tureckém území během války v Perském zálivu, což bylo chápáno jako útok na NATO. Pro taková jednání existuje řada vysvětlení, ať už z pohledů kulturních předsudků, což je spíše civilizační argument, nebo z neochoty západoevropských států intervenovat

v oblastech, které nevnímají jako střed vlastních národních zájmů a s tím spojená rizika se jim zdají být přehnaná. S tím souvisí i vysvětlení některých evropských politik vzhledem k rostoucím vlivům „stran zelených“ v některých členských zemích, které kladou větší důraz na morální hodnoty, které je možno snadněji prosazovat, na rozdíl od strategických zájmů, které vyžadují dohody o tom, co je v sázce a jaké kompromisy a oběti je nutné učinit ve prospěch EU. To můžeme zdůraznit v otázkách jako je např. role armády v politice, lidských právech, svobodě projevu, svobody náboženského vyznání a ochrany menšin¹⁰. Kurdové a jejich lobbying v některých zemích EU vyvolal zvýšené zaměření na lidská práva v Turecku, což je další z několika bariér, které stojí v cestě ke členství v EU (Önis a Yilmaz, 2005).

Hiç (2009) upřesnil, že Strana křesťanských demokratů a středně pravicově orientované strany zaujaly silně negativní postoj ještě před summitem v Lucemburku, protože Turecko má jinou kulturu a nemělo by mu být dovoleno, aby se stalo členem EU. V mnoha případech šlo o vyjádření jeho ne-křesťanské kultury, ovšem, aby to nebylo příliš religiózně zabarveno, byla tato kultura označena jako ne-evropská. Sociální demokraté, zastávající středně levicové názory mají za to, že v zásadě by se Turecko mohlo stát členem EU v případě, že by splňovalo kodaňská kritéria obsažena v úmluvách ze summitu v roce 1993 v Kodani. Rovněž zdůraznili, že pokud bude Turecku ponechána otevřená možnost členství v EU, tak by v podstatě došlo k urychlení Tureckem prováděných reforem. V kodaňských úmluvách bylo stanoveno, že pro kandidátské země musí být splněna tři základní kritéria:

- Demokracie, dodržování a nadřazenost práva, lidských práv a práv menšin
- Fungující tržní hospodářství
- Soulad s hospodářskými a měnovými kritérii a ekonomikou, která může být vlivem členství zatížena

V Agendě 2000, připravené Evropskou radou 16. června 1997 bylo přijato 11 zemí za kandidáty ke členství, přičemž měla být dána přednost Polsku, Maďarsku, České republice, Slovinsku, Estonsku a Kyperské republice. Na summitu v Lucemburku v prosinci 1997 byla Agenda 2000 schválena a Turecko zde nebylo uvedeno jako kandidát; bylo pouze uvedeno, že Turecko bylo také „kvalifikováno“,

---

¹⁰ V tomto případě jde o zvýšený zájem týkající se Kurdské menšiny v Turecku.

a že bude dále hodnoceno podle kritérií, která byla uplatněna u ostatních kandidátských zemí.

Tab. 1. Přehled předmětů diskuzí, které v současné době probíhají mezi Tureckem a EU¹¹

TURECKO	15	1
Stav k 8/1/2016	otevřené diskuze	uzavřené diskuze
1 - volný pohyb zboží		
2 - svoboda pohybu pracovníků		
3 - právo a svoboda zakládání a poskytování služeb		
4 - volný pohyb kapitálu	19.12.2008	
5 - veřejné zakázky		
6 - zákon o obchodních společnostech	17.6.2008	
7 - právo duševního vlastnictví	17.6.2008	
8 - politika soutěže		
9 - finanční služby		
10 - informační společnost a média	19.12.2008	
11 - zemědělství a rozvoj venkova		
12 - potravinová bezpečnost, veterinární a fytosanitární politika	30.6.2010	
13 - rybolov		
14 - dopravní politika		
15 - energie		
16 - zdanění	30.6.2009	
17 - hospodářská a měnová politika	14.12.2015	
18 - statistika	26.6.2007	
19 - sociální politika a zaměstnanost		
20 - podniková a průmyslová politika	29.3.2007	
21 - transevropské sítě	19.12.2007	
22 - Regionální politika a kooordinace strukturální instrumentace	5.11.2013	
23 - soudnictví a základní práva		
24 - spravedlnost, svoboda a bezpečnost		
25 - věda a výzkum	12.6.2006	12.6.2006
26 - vzdělání a kultura		
27 - životní prostředí	21.12.2009	
28 - zdraví a ochrana spotřebitelů	19.12.2007	
29 - měnová unie		
30 - vnější vztahy		
31 - zahraniční, bezpečnostní a obranná politika		
32 - finanční kontrola	26.6.2007	
33 - finanční a rozpočtová ustanovení		
34 - instituce		
35 - jiné problémy		

Zdroj: autor na základě Evropské komise, 2016

¹¹ Přeloženo z původního dokumentu

2.2.2. *Ostatní mezinárodně-politické vztahy*

V první polovině 50. let 20. století se na základě nové vlády Demokratické strany (DP)¹² staly hlavním zájmem politické vztahy Turecka s mezinárodním prostředím. Nejdůležitějším krokem během období vlády DP byl vstup do NATO v roce 1952, což bylo tři roky po podání žádosti o členství. Přispělo k tomu gesto, které mělo v očích NATO vyzdvihnout pevný záměr Turecka stát se členem, což ke konci druhé světové války bylo na popud DP vyslání tureckých vojsk do Koreje, kde vojska předvedla skvělé výkony. To vedlo poměrně rychle k přijetí Turecka jako řádného člena NATO. Námitky SSSR týkající se úžiny a územních nároků byly zamítnuty. Jako silný vojenský člen NATO střežilo Turecko jihovýchodní křídlo západního světa, což se Sovětskému svazu příliš nezamlouvalo, protože díky členství se turecká armáda a její vybavení značně zmodernizovala a rozšířila. Dalším významným krokem v mezinárodně-politických vztazích se pro Turecko stal Bagdádský pakt podepsaný v roce 1955 mezi Tureckem, Íránem, Irákem, Pákistánem a Velkou Británií proti případné expanzi SSSR. Po odstoupení Iráku však dohoda zůstala mezi zbylými zeměmi nepozměněna a byla pojmenovaná jako CENTO (Central Treaty Organization)¹³. Název odvozen od geografického umístění mezi NATO a SEATO (Southeast Asia Treaty Organization)¹⁴. Bilaterální smlouvy ohledně vojenské pomoci podepsaly se všemi zúčastněnými zeměmi i USA. Přesto byla dohoda CENTO ostře kritizována mluvčím turecké Republikánské lidové strany (CHP)¹⁵ Bülentem Ecevitem (Hiç, 2009).

První schůze CENTO se konala ve Washingtonu v říjnu roku 1959 pod vedením ministra zahraničí USA. Dalším problémem týkající se politiky byl zvýšený zájem vlády DP na řešení dosud nevyřešeného Kyperského sporu, což odstartovalo už v roce 1954, kdy Řekové požádali OSN o sebeurčení Kypru. Na základě úsilí o rozdělení ostrova ze strany kyperských Řeků, kyperských Turků, požadovala turecká vláda rozdělení. V září 1955 došlo v Istanbulu k demonstraci pod heslem „buď rozdělení, nebo smrt“, bohužel se tato demonstrace proměnila v rabování řeckých obchodů v Istanbulu, což mělo za důsledek odchod mnoha

---

¹² V anglickém znění Democratical Party

¹³ V českém znění Organizace centrální smlouvy

¹⁴ V českém znění Organizace smlouvy pro jihovýchodní Asii

¹⁵ V tureckém znění Cumhuriyet Halk Partisi

řeckých obyvatel zpět do Řecka a rozprodání jejich majetku. Předsedové vlád Turecka (Menderes) a Řecka (Karamanlis) se v únoru 1957 setkali na konferenci v Zürichu, aby rozhodli o třetí alternativě. Zatímco Řekové se snažili prosazovat Enosis (viz. kapitola 1.1.1), tedy připojení ostrova k Řecku, Turecko trvalo na rozdělení ostrova (Kramer, 2000).

2.3. Akční plán ke zrušení omezení na Kypru

Na počátku roku 2006 vznesl turecký ministr zahraničních věcí a místopředseda vlády H. E. Abdullah Gül prohlášení, adresované generálnímu tajemníkovi OSN, ohledně nových návrhů na urovnání vztahů na Kypru. Tyto změny se měly podílet na větší bezpečnosti a stabilitě na „hranicích EU“ a rovněž byly i krokem Turecka směrem k EU, na čemž se podílely spolu s nimi i nové reformy k posílení demokracie v zemi s příslibem dalšího pokračování procesu reformem. Základním cílem tohoto akčního plánu bylo obecně vytvořit klidné a stabilní prostředí v širším regionu a atmosféru spolupráce, která se snaží řešit problémy (Tocci, 2008).

Na základě konstatování tureckého ministra zahraničních věcí, že uplynulý vývoj po ztroskotání Annanova plánu způsobil, že jsou jakékoliv snahy o urovnání situace na Kypru v rozporu se zájmy obou národů na ostrově, tak i současný status quo působí proti zájmům všech zúčastněných včetně EU a obou aktéru zvláště. Prioritou se tak stalo nalezení komplexního urovnání, které by bylo spravedlivé a hlavně trvalé (Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs., 2011).

Hlavní body Akčního plánu:

1. Otevření tureckých přístavů pro řecko-kyperská plavidla využívaná pro obchod v souladu s celní unií ES-TR.
2. Povolit řecko-kyperským leteckým dopravcům využívat turecký vzdušný prostor s povolením přistát na tureckých letištích v souladu s příslušnými mezinárodními pravidly.
3. Otevřít přístavy na území SKTR zahrnující Gazimagosa, Girne a Gemikonaği pro mezinárodní přepravu zboží, osob a služeb v rámci zřízení SKTR.

4. Otevření letiště Ercan k přímým letům pod turecko-kyperským vedením.
5. Účast turecko-kyperské strany v mezinárodních sportovních, kulturních a jiných společenských aktivitách.
6. Zvláštní opatření pro praktické začlenění SKTR jakožto ekonomického subjektu do celní unie EU a neomezený obchod mezi oběma stranami ostrova stejně jako s okolními zeměmi.
7. Svolat vysoce postavenou konferenci nejpozději do května/června 2006 pod záštitou OSN za účasti Turecka, Řecka, strany kyperských Turků a strany kyperských Řeků s cílem dokončit návrh akčního plánu, který bude realizován jako integrovaný celek v dohodnutém časovém rámci.
8. Výsledky akčního plánu by měly být předloženy generálním tajemníkem OSN Radě bezpečnosti OSN s možností provádění průběžných zpráv o jakémkoli vývoji plánu.
9. Asistence zejména na straně kyperských Turků, kde OSN a Evropská komise pomohou usnadnit provádění navrhovaných opatření.
10. Akční plán v žádném případě nebude ohrožovat právní ani politické postoje zúčastněných stran. Jeho zaměření je čistě pro dosažení vhodného prostředí pro spolupráci a vzájemné důvěry s komplexním vypořádáním pohledů v rámci Kyperského sporu (Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs, 2011).

Potenciál tohoto akčního plánu tkvěl zejména ve vytvoření nové iniciativy v procesu, který by prozatím alespoň byl nástrojem k odstranění překážek brzdící jak sociální, tak hospodářský vývoj. Mezinárodní společenství vyjádřilo jeho plnou podporu. Navrhovaný plán však nemůže být označen jako komplexní urovnání Kyperského sporu, ale přesto nedojde k újmě na politickém a právním postavení obou stran (Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs, 2011).

3. Annanův plán jako neúspěšný pokus o vyřešení sporu

V návaznosti na předchozí podkapitolu došlo na summitu EU v Helsinkách ke zlepšení v řecko-tureckých vztazích, kdy byl Turecku přiznán status kandidátské země. Ovšem ani tehdy se vyřešení Kyperského sporu nestalo podmínkou pro vstup Kyperské republiky do EU. Představitel Rady bezpečnosti Kofi Annan pozval na základě rezoluce tohoto problému představitele obou komunit k dalšímu kolu jednání. Tato jednání se uskutečnila v roce 1999 v New Yorku a v roce 2000 v Ženevě a skončila v obou případech odmítnutím ze strany tureckého ministra zahraničí Rafa Denktäše, který přišel v roce 1998 s plánem vytvořit konfederaci, která by společně jednala o vstupu do EU (Štěpánek, 2012). Annanův plán měl však ideu kompromisu mezi oběma stranami a přetransformovat tak dosavadní vládu nad Kyperskou republikou, což mělo být řešením zejména pro řecké Kypřany, zatímco pro turecké Kypřany měla být jejich SKTR podle plánu vzájemně uznána s Kyperskou republikou (Tocci, 2008).

Tento plánovaný státní útvar měl být pojmenován jako *Spojená kyperská republika*, skládající se ze dvou států obou národností na bi-zonálním principu (Ker-Lindsay, 2005). Pokud by plán vyšel, nově vzniklý sjednocený stát by následně vstoupil do EU. Referendum o Annanově plánu proběhlo v předvečer oficiálního vstupu Kyperské republiky do EU 30. dubna 2004. Výsledkem bylo podpoření plánu z 65 % kyperskými Turky, proti nimž se s většinovým počtem 78 % hlasů postavili kyperští Řekové (Euractiv.cz, 2014).

3.1. Základní sporné otázky a jejich potenciální řešení

Plán, který měl představovat řešení pro oba tábory, jak kyperských Řeků, tak kyperských Turků řešil základní sporné otázky: politický systém, federální moc, státní moc obou celků federace, suverenitu, politickou reprezentaci, garanční mocnosti, svobodu pohybu, svobodu usazování se, svobodu nabývání majetku, územní úpravy, vojenskou přítomnost a Turecké osadníky/imigranty. Kontrast tradičních postojů kyperských Řeků a Turků v těchto sporných otázkách a návrh řešení obsažena v Annanově plánu, jako jednotná charakteristika Spojené kyperské republiky, je diskutován v následujících bodech.

3.1.1. *Otázka politického systému*

Kyperští Řekové v tomto případě zcela preferují unitární stát a nabízí určitou autonomii kyperským Turkům. Souhlasili by s bi-zonální a bi-komunální federací, ovšem bez rovnocenného postavení kyperských Turků. Naproti tomu kyperští Turci preferují existenci dvou suverénních států popř. bi-komunální a bi-zonální konfederaci dvou států s vlastní suverenitou. V tomto případě Annanův plán navrhuje strukturu bi-zonální se spojenými prvky federace a konfederace (The Annan Plan, 2004).

3.1.2. *Otázka federální moci, státní moci obou celků a suverenity*

V těchto otázkách se snaží kyperští Řekové prosadit silný centrálně řízený federální systém, omezené a velmi slabé pravomoci obou celků federace s jednotnou suverenitou pro celý ostrov platící pro obě komunity, což se opět neshoduje s preferencemi kyperských Turků. Ti, co se federální moci týče, prosazují velmi slabý konfederální či federální systém s velmi silnými a rozsáhlými pravomocemi a samostatnou suverenitou pro každou komunitu. Plán navrhuje slabý federální nebo konfederální systém moci s velmi silnou státní mocí a rozsáhlými pravomocemi v některých oblastech a jednotnou sdílenou suverenitou (Lindley, 2007).

3.1.3. *Otázka politické reprezentace a garanční mocnosti*

Co se týče postoje řeckého zastoupení ostrova, který říká, že prezidentem potenciální Spojené kyperské republiky by měl být kyperský Řek a post vice-prezidenta z řad kyperských Turků s poměrem kyperských Řeků a Turků v řadě státní správy, zákonodárných orgánů, ministrů a institucí podle národnostního složení, což je 80:20, a to zcela bez garančních mocností a existencí práva Turecka na unilaterální intervence. Kyperští Turci zase preferují rotační princip prezidentské funkce v poměru zastoupení obou komunit v institucích státní správy a zřízení 50:50 beze změny garanční smlouvy z roku 1960 s možností Turecka unilaterálně intervenovat. Řešením těchto sporných otázek byl rotační princip v případě prezidentské funkce a poměr zastoupení 50:50 v senátu

a v ostatních orgánech státní správy podle národnostního složení s ponecháním platnosti garanční smlouvy z roku 1960 beze změn (Melakopides, 2006).

3.1.4. *Otázka svobody pohybu, usazování se a nabývání majetku*

Ve všech těchto otázkách vyjádřili kyperští Řekové absolutní svobodu. V případě svobody pohybu prosazují kyperští Turci malá omezení, větší omezení u svobody usazování se a silná omezení v případě svobody nabývání majetku. Co se týče svobody pohybu, tak je navržena svoboda absolutní, v případě svobody usazování se a nabývání majetku je navržena svoboda s omezením.

3.1.5. *Územní úpravy, vojenská přítomnost a imigrace Turků.*

Jelikož řecká část ostrova je tvořena 80 %, jsou kyperští Řekové ochotni snížit rozlohu tohoto území na 75 %, usilují o úplnou demilitarizaci ostrova a požadují návrat všech osadníků a imigrantů tureckého původu zpět do Turecka. Podle kyperských Turků by měl jejich stát tvořit minimálně 29 % rozlohy Kypru, měla by být přítomna turecká vojska a osadníci i imigranti z Turecka setrvat na ostrově. Kompromisem územních úprav dle plánu by byl poměr 72 % řecká část a 28 % turecká část, vojenská přítomnost podle Garanční smlouvy z roku 1960 s tím, že 45 tisíc osadníků/imigrantů setrvá na ostrově a zbytek bude mít možnost požádat o přesun do Turecka (The Annan Plan, 2004).

Obr.2: Návrh vlajky Spojené kyperské republiky

Zdroj: Wikipedia

3.2. Zhodnocení pozitivních a negativních aspektů Annanova plánu

Řešení, která byla v Annanově plánu navržena jako pokus o kompromis mezi dvěma národy s absolutně protikladnými postoji, je potřeba zhodnotit z hlediska pozitivních a negativních aspektů, které měly na výsledky referenda přímý dopad a měly také nemalý vliv na postoj zainteresovaných stran k plánu.

3.2.1. Zhodnocení pozitiv Annanova plánu

Vzhledem k faktu, že šlo o poměrně komplikovaný kompromis pro obě strany, bylo pozitivních argumentů nemnoho. Přesto však nejvíce uváděné aspekty mezi zastánci přijetí byly např. sjednocení ostrova po několika desetiletích; došlo by k ukončení izolace kyperských Turků s možností vstupu do EU zároveň s kyperskými Řeky; snížil by se stav tureckých okupačních vojsk na Kypru na úroveň podle Garanční smlouvy z roku 1960; mnoha uprchlíkům by byl umožněn návrat domů, popř. by byli finančně kompenzováni kyperskou vládou¹⁶ (Melakopides, 2006).

3.2.2. Zhodnocení negativ Annanova plánu

Jelikož Annanův plán je velmi obsáhlý a negativních postojů vzhledem k jeho finálnímu výsledku hlavně ze strany kyperských Řeků je v poměru s pozitivními o mnoho víc, byl výsledek v podstatě předvídatelný a jejich postoj zcela na místě. Uvedeme si zejména ty nejzákladnější nedostatky a negativa uvedené v oficiálních analýzách Annanova plánu z roku 2004:

- Podstatou Annanova plánu byla de facto poupravená ústava z roku 1960, která se v průběhu historie ukázala jako neefektivní, a co se týče legislativy, menšina kyperských Turků by získala opět právo veta. Dále znovu nebylo možné vládnutí většiny nad menšinou, což by k řešení situace skrze tento demokratický nedostatek nevedlo.
- Pokud by došlo k uvíznutí na slepém bodě v případě rozhodovacích procesů, plán vsadil na nejvyšší soud složený ze tří zahraničních soudců

---

¹⁶ V případě kyperských Turků jde o paradox, protože by odškodnění kompenzovali kyperští Řekové za ně.

a tří soudců pro každou národnost¹⁷. To je ovšem nemyslitelné pro jakýkoliv stát EU (Melakopides, 2006).

- Další poměrně zásadní skutečnost je, že Annanův plán svým způsobem zapříčinil „legalizaci“ turecké invaze na Kypr v roce 1974 a v jeho důsledku přesun tisíců Turků do SKTR, který převýšil původní počet kyperských Turků, tudíž plán nezahrnoval řešení faktu, že tento počin Turků byl Mezinárodním společenstvím označen jako válečný zločin.
- Zcela předvídatelné bylo, že náklady na sjednocení a fungování nově vzniklé Spojené kyperské republiky ponese vzhledem k větší vyspělosti Kyperská republika (Theophanous, 2004).
- Plán tak odejmul z Turecka povinnost vypořádat se s oběťmi invaze a následné okupace, která zahrnovala i etnické čistky. Došlo k návrhu ustanovení Reparační rady, která by oběti z roku 1974 finančně vykompenzovala. Tato kompenzace by však šla z kapes kyperských Řeků, resp. z jejich daní.

Z výše uvedených skutečností můžeme soudit sami, že kontroverznost Annanova plánu byla zejména vzhledem k výše uvedeným negativům hlavní překážkou k akceptaci ze strany kyperských Řeků, což je naprosto ospravedlnitelné a podle toho také referendum skončilo nepřijetím plánu (The Annan Plan, 2004).

4. Analýza možných řešení a důsledků z pohledu obou aktérů

Zde se detailněji zaobíráme možnými řešení Kyperského sporu, o kterých se v současné nebo velmi nedávné době začalo znovu diskutovat. Uvedené skutečnosti jsou podloženy na základě výpovědí kontaktovaných zástupců obou zemí (velvyslanci Turecké a Kyperské republiky) a jimi poskytnutými materiály, písemnými vyjádřeními z řad jednotlivých vládních autorit a institucí v daných zemích. Z těchto získaných informací vychází v následujících podkapitolách analýza postojů obou aktérů, vzájemně je diskutuje a reflektuje jejich potenciální aplikaci a záměry, a tím zároveň poukazuje na rozdíly či shody mezi těmito postoji. Počítá se zde s předpokladem, že současná jednání nezaručují naprosté vyřešení Kyperského sporu v blízké budoucnosti, protože vzhledem ke zdlouhavým procesům v těchto jednáních a dopracování se nějakého výstupu, který by

---

¹⁷ V tomto případě se jedná o zástupce kyperských Řeků, kyperských Turků a Turecka

měl takovou váhu posunout řešení tohoto problému o velký krok kupředu, spíše dospějeme k nově počínajícím procesům, o kterých se nyní ve společnosti (mimo politickou sféru) tolik neví. Tyto procesy postavené na vzájemných negociacích mohou trvat měsíce, ale i několik let, což lze usoudit z historických rozhovorů, jednání a pokusů o vyřešení sporu (viz předchozí kapitoly).

Všechna jednání probíhají pod záštitou OSN mezi vedoucími představiteli jednotlivých stran, což je na straně kyperských Řeků prezident Nikos Anastasides a vůdce kyperských Turků Mustafa Akıncı na straně kypersko-turecké. Oba představitelé se pravidelně setkávají za pomoci svých vyjednávačů, pro kypersko-řeckou stranu je to Andreas Mavroyiannis a pro kypersko-tureckou stranu Ozdil Nami. Dne 22. srpna 2014 jmenoval generální tajemník OSN svého nového speciálního poradce na Kypru v rámci OSN, Espena Bartha Eida, aby tato probíhající jednání vedl. Současná inter-komunální¹⁸ fáze jednání byla zahájena v březnu 2014, jednání jsou vedena v rámci společného komuniké¹⁹ a jednotlivé body jsou schváleny vůdci obou komunit, což jsou Nikos Anastasides a dnes již bývalý vůdce kypersko-turecké komunity Derviş Eroğlu od 11. února 2014. Cílem těchto jednání je dospět k řešení (bizonální a bi-komunální federace), přičemž oba představitelé usilují o komplexní řešení založeného na principu „Dokud není dosaženo úplné shody, není nic dohodnuto“. V odstavci č. 3 společného komuniké je uvedeno, že vypořádání bude založeno na bi-komunální a bizonální federaci s politickou rovností, jak je stanoveno v příslušných rezolucích Rady bezpečnosti (SCR)²⁰ a dohodách o vysoké úrovni (HLA)²¹. Tímto způsobem sjednocený Kypr musí jako člen EU a OSN mít jednotnou mezinárodní právní subjektivitu a jednotnou svrchovanost, definovanou jako svrchovanost, která je vítána všemi státy OSN podle Charty OSN, a která vyznačuje rovnost mezi kyperskými Řeky a Turky. Na základě toho bude existovat jednotné spojené kyperské občanství, regulováno federálními zákony. Všichni občané sjednoceného Kypru musí být rovněž občany buď řecko-kyperské státní složky, nebo turecko-kyperské státní složky, přičemž tento stav musí být interní a doplňující, nikoliv nahrazující sjednocené kyperské občanství. Řešení, kterého bude dosaženo, bude dáno ke schválení v samostatném referendu řecké a turecké komunity na Kypru (Odpověď velvyslance Kyperské republiky na otázky, 12. 5. 2016).

---

¹⁸ Inter-komunální zde znamená v rámci jednání mezi dvěma komunitami

¹⁹ V anglickém znění se užívá termínu Joint Communiqué

²⁰ V anglickém znění Security Council Resolutions

²¹ V anglickém znění High Level Agreements

V návaznosti na předchozí odstavec je níže uvedeno sedm důležitých bodů, které se vztahují k nynějším hlavním otázkám jednání:

1. Vlastnictví
2. Správa věcí veřejných a sdílení moci
3. Ekonomika
4. Evropská unie
5. Území
6. Cizinci – občanství – přistěhovalectví – azyl
7. Bezpečnost a garanční mocnosti

Až dosud byly široce diskutovány pouze první čtyři body. Body 5 – 7 mají být na naléhání Turecka projednávány jako poslední. Nicméně, tyto body se týkají hlavních otázek Kyperského sporu, které nyní závisí na vyjádření Turecka, k němuž se vztahuje následující:

- Návrat území kyperským Řekům (Turecko nyní zaujímá 36,2 % z Kypru)
- Odnětí tureckých okupačních vojsk (40,000)
- Stažení tureckých osadníků (odhaduje se přes 200,000 osadníků, kteří již převyšují původní počet 85 – 90,000 kyperských Turků)
- Problematika garančních mocností

4.1. Nedávný vývoj Kyperského sporu

Během stávajících jednání bylo dosaženo určitého pokroku, který dal základ k nadějím na konečné vypořádání. Avšak od září 2015 zdá se, došlo k přehodnocení některých otázek ze strany kyperských Turků, na kterých je celá dohoda postavena, a to například:

Vlastnictví

Ačkoli zprvu kypersko-turecká strana přijala obecnou zásadu dodržování práva na vlastnictví, její současný postoj je dát přednost aktuálnímu uživateli před zákonným vlastníkem. Je třeba si uvědomit, že otázka vlastnictví nadále zůstává klíčovým

prvkem pro dosažení úspěchu referenda (Odpověď velvyslance Kyperské republiky na otázku, 12. 5. 2016.)

Bi-zonalita

Kypersko-turecká strana si pojem bi-zonality vykládá jako „většinu populace a vlastnictví“. Z toho vyplývá omezení základních práv a svobod, které jsou základním kamenem zásad EU (Odpověď velvyslance Kyperské republiky na otázku, 12. 5. 2016).

Trvalé výjimky

Strana kyperských Turků stále lpí na trvalých výjimkách získaných z EU a jejich přijetí jako primárního práva prostřednictvím dodatkového protokolu EU, které nemůže být přijato (Odpověď velvyslance Kyperské republiky na otázku, 12. 5. 2016).

Dosud dosažený pokrok se týká zejména vlády a majetkového vypořádání. Navzdory Ankarské dohodě, která žádá vyřešení, by tohle bez konkrétního přínosu nebylo možné. Turecko musí bohužel podniknout praktické kroky a nejen pouhé přísliby. Bolestivé otázky, které jsou jádrem samotného kyperského problému (tj. odnětí tureckých okupačních vojsk, stažení tureckých osadníků, bezpečnostní problematika, zrušení smluv o garančních mocnostech a územní úpravy z roku 1960) dosud nebyly v rámci jednání zmíněny (Prohlášení prezidenta Kyperské republiky, 2016).

Časový rámec, který byl s větší přívětivostí stanovený turecké straně (květen 2016) je pouze umělý, protože řešení by šlo nalézt i dříve, ale samozřejmě vše záleží na povaze předložených návrhů v průběhu negociačních procesů a dosaženém pokroku (Odpověď velvyslance Kyperské republiky na otázku, 12. 5. 2016).

4.2. Oboustranná dohoda k znovuzahájení jednání o Kyperském sporu

Na základě společné deklarace z prvního setkání prezidenta Kyperské republiky a vůdce SKTR (11. 2. 2014) pod záštitou zprostředkované mise generálního tajemníka

OSN došlo k ustanovení základních otázek, jimiž se celá jednání budou zabývat. Oba představitelé se dohodli na následujícím:

- Status quo je nepřijatelný a jeho prodlužování by mělo negativní důsledky pro kyperské Řeky i Turky. Oba vůdci potvrdili, že vzájemné vyrovnání by mělo pozitivní dopad na celý region, v první řadě jde o prospěšnost pro kyperské Turky i kyperské Řeky, dále o respektování demokratických zásad, základních lidských práv a svobod, stejně jako respektování vzájemně odlišné identity a bezúhonnosti a zajištění společné budoucnosti v sjednoceném Kypru v rámci EU (Společné prohlášení vůdců, 2014).
- Oba představitelé vyjádřili svá odhodlání obnovit strukturovaná jednání se zaměřením na výsledky. Všechny dosud nevyřešené problémy budou předloženy a vzájemně projednány a oba lídři se budou snažit co nejdříve dosáhnout dohody a poté držet oddělená zároveň probíhající referenda (Společné prohlášení vůdců, 2014).
- Vyrovnání bude založeno na bi-komunální a bi-zonální federaci s politickou rovností v souladu se stanovami SCR a HLA. Sjednocený Kypr jako člen EU musí mít jednotnou mezinárodní právní subjektivitu a svrchovanost, která koresponduje se všemi členskými zeměmi OSN podle Charty OSN a jasně vyjadřuje rovnocennost kyperských Řeků a kyperských Turků; bude existovat jednotné občanství sjednoceného Kypru regulované federálním zákonem. Všichni občané sjednoceného Kypru musí být zároveň občany jak řecko-kyperské, tak turecko-kyperské státní složky. Tento stav musí být interní a bude doplňovat, a nikoliv jakýmkoliv způsobem nahrazovat občanství sjednoceného Kypru. Pravomoci federální vlády a podobné záležitosti, které jednoznačně souvisí s jejich specifikovanými pravomocemi, budou dány federální ústavou. Ta rovněž stanoví ostatní pravomoci, které budou vykonávat jednotlivé státní složky. Jakékoliv spory v souvislosti s těmito ustanoveními budou nakonec předmětem rozhodování Nejvyššího federálního soudu (Společné prohlášení vůdců, 2014).

- Federace musí vyplývat pouze z vypořádání, která budou výsledkem souběžně probíhajících oddělených referend²². Federální ústava má stanovit, že spojená kyperská federace se bude skládat ze dvou státních složek rovnocenného postavení. Její bi-zonální a bi-komunální povaha bude založena na zásadách EU a respektována na celém ostrově. Federální ústava rovněž musí být nejvyšším právem země a závazná pro všechny federální orgány a složky (Společné prohlášení vůdců, 2014).
- Principem jednání je, že schválení je možné pouze v případě dosažení úplné vzájemné shody (Společné prohlášení vůdců, 2014).
- Zúčastnění zástupci jsou plně oprávněni kdykoli projednávat veškeré otázky v paralelním spojení se všemi zainteresovanými stranami daného procesu dle potřeby. Schůze představitelů obou komunit se budou konat tak často, jak je třeba, protože disponují konečnou rozhodovací pravomocí. Dohod, které mají být předmětem oddělených referend, musí být dosaženo na základě dobrovolného a vzájemného rozhodnutí obou vůdců. Jiný způsob rozhodovacího řízení je vyloučen (Společné prohlášení vůdců, 2014).
- Obě strany se budou snažit vytvořit pozitivní atmosféru k zajištění úspěšného jednání a jsou zavázáni k vyhýbání se negativních reakcí z řad veřejnosti. Rovněž se zavazují k budování důvěry, která má být základním dynamickým impulsem k prosazení sjednocení Kypru (Společné prohlášení vůdců, 2014).

4.3. Současný postoj Kyperské republiky

Prezident Kyperské republiky Nikos Anastasiadis nedávno pronesl výrok adresovaný ke zvláštnímu poradci OSN pro Kypr, panu Eidovi, v reakci na jeho nadměrně optimistické vyhlídky řešení:

„... Mnohokrát převyšuje realitu, za účelem udržet dobré prostředí. Nedomnívám se, že je to dobře, protože někdy je vytvořen obraz, který neodpovídá skutečnosti, což působí problémy. A to nejen když není dosaženo celkového výsledku, ale ani bez

---

²² Obě státní složky, Kyperská republika a SKTR, budou mít souběžně svá referenda rozhodující o stěžejních bodech jednání v případě sjednocení Kypru a jedině na základě vzájemně shodných výsledků může ke sjednocení dojít.

dosažení konečné konvergence, kdy by bylo možno hovořit konkrétněji. Co se stane je, že existuje vzájemné porozumění v celé řadě otázek, ale existují i určité rozdílnosti“ (Výrok prezidenta Kyperské republiky, 1. 1. 2016).

V únoru letošního roku vyjádřil prezident Nikos Anastasiades naději, že Turecko jako okupační síla na Kypru bude demonstrovat skutečnou politickou vůli k dosažení dohody prostřednictvím přijetí konkrétních kroků, které pozitivně podpoří proces vyjednávání a naději panující na ostrově. Toto vyjádření bylo proneseno na slavnostním ceremoniálu u prezidentského paláce, během kterého mu byla vyjádřena podpora velvyslance Hondurasu na Kypru Josého Isaiase Barrahoa Herreira nad pokračujícím úsilím pod záštitou zprostředkovatelů misí generálního tajemníka OSN na trvalém urovnání Kyperského sporu podle Charty OSN a příslušných rezolucí SCR. Prezident Anastasiades rovněž k probíhajícímu jednání o komplexní dohodě podotkl, že zatímco bylo dosaženo vzájemné shody, je složitost spojená s její realizací časově náročná a je třeba vše pečlivě plánovat. A dodal také, že je důležité být dobře připraven a předložit lidu jasný a zřetelný plán, aby bylo zabráněno nejasnostem a nedostatkům, které by vážně ohrožovaly životaschopnost dohody (Prohlášení prezidenta Kyperské republiky z 29. 2. 2016). O dva měsíce později, v dubnu 2016, prezident Kyperské republiky poznamenal, že všechny strany by měly z vyřešení Kyperského sporu získat, ovšem za předpokladu, pokud je řešení funkční, životaschopné a trvalé. Na otázku, zda jsou zájmy v tomto regionu a v tomto okamžiku v rámci EU natolik silné, že by mohlo dojít k prolomení turecké neústupnosti vůči udržitelnosti řešení Kyperského sporu, projevil kyperský prezident víru v pozitivní dopady, neboť je to v zájmu všech bez výjimky, ať už jde o mezinárodní či regionální aktéry a v poslední řadě i Turecka samotného. (Poznámky prezidenta Kyperské republiky z 27. 4. 2016).

4.4. Současný postoj Turecké republiky

Prohlášení ze strany tureckého ministra obrany v případě Kyperského sporu v období před obnovením jednání o řešení sporu v rámci OSN (rok 2006) obsahovala tvrzení, že Kypr tvoří jakýsi základní kámen pro bezpečnost Turecka ve východním Středomoří a musí tak nadále hájit její zájmy na ostrově, načež reagoval i poradce prezidenta Erdoğan pro zahraniční politiku E. Bağış slovy:

„Existují dva odlišné státy na ostrově, jednoho dne doufáme, že se tyto státy spojí. Avšak dokud k tomu (sjednocení) nedojde, měly by být tyto státy považovány za dvě odlišné entity.“ (Prohlášení z kongresu Americko-turecké rady ve Washingtonu, 2006).

Kontroverzní vyjádření z Ankary:

Z jedné strany Ankara ukazuje vizi, že je zcela připravena přispět k řešení problému, čímž se například snažila vyjádřit, že je o krok napřed před kyperskými Řeky. Na straně druhé Ankara vyzdvihuje maximalistické pozice vedoucí opačným směrem:

1. Turecký vice-premiér Toğoul Türkeş hovořil na 8. kongresu tureckých velvyslanců v Ankaře o tom, že SKTR je částí Turecka, ale zároveň i nezávislým státem.
2. Premiér Ahmed Davudoğlou uvedl během své loňské návštěvy v obydlených oblastech, že Turecko nebude za žádných okolností stát za zájmy SKTR a jeho komunity, dokud nebudou podporovat, prosazovat a hájit turecké zájmy v tomto regionu.
3. Turecký ministr pro evropské záležitosti Volkan Bozkiř nedávno (2016) tuto oblast navštívil a uvedl, že Turecko bude nadále pracovat na řešení pod statutem primárního práva EU, což znamená, že budou ustanoveny trvalé odchylky pro kyperské Turky. Jenže tato ustanovení porušují tvrdé jádro nabytí práva na vlastnictví, práva na volný pohyb, usazování, práce, atd. (Doplňující materiál k odpovědi vůdce SKTR, 16. 5. 2016).

Souhrnně řečeno, Turecko chce řešení, které by splňovalo jeho hlavní cíl, což je trvalé vytvoření pevnosti na Kypru, která od něj dostane právo geo-strategicky kontrolovat Kypr. Ale evropská řešení stále trvají na:

- Odnětí turecké armády
- Odnětí Anatolských osadníků
- Dodržování lidských práv (Turecká politika, dodatek k odpovědi velvyslance Turecké republiky, 16. 5. 2016).

4.3.1. Turecké ponaučení z Annanova plánu

S odstupem času je možno konstatovat, že Annanův plán byl jedním z příkladů ukvapeného „závěru“ problému, který vedl k dalším blokacím a nesloužil tak úplně zájmům obyvatel ostrova. Proto by si z něj měli vzít ponaučení i ostatní mezinárodní společenství při řešení mezinárodních problémů. Ponaučení plyne z níže uvedených skutečností:

- Kyperský problém by mohl být vyřešen jako výsledek diplomatického jednání a dodržováním mezinárodního práva.
- Řešení musí být spravedlivé a funkční na základě mezinárodního práva s dodržováním evropských hodnot a principů.
- Přes jejich rozdíly a/nebo chyby ze strany kyperských Řeků a kyperských Turků je Kyperský spor, jak jej známe dnes, vytvořen v roce 1974 invazí tureckých vojsk a následnou okupací. Dokud Turecko v tomto počínání bude nadále pokračovat a neukončí dosavadní stav, nemůže existovat žádné řešení.
- Řešení musí především sloužit zájmům lidu na Kypru jako celku a nikoliv z hlediska územních strategických zájmů (Odpověď velvyslance Turecké republiky, 16. 5. 2016).

4.5. Společné vyjádření vůdců

Toto společné vyjádření obou vůdců vzniklo při příležitosti prvního výročí rozhovorů a jednání mezi stranami kyperských Řeků a kyperských Turků v případě Kyperského sporu.

„...Tento rok byl rokem intenzivních jednání a my, jako dva vůdci bychom rádi chtěli vyjádřit naši spokojenost se základními pokroky, kterých bylo k dnešním dnům dosaženo. Přestože stále existují nějaké potíže a rozdílnosti, jsme odhodláni ukázat potřebnou vůli a odvahu k překonání zbývajících nevyřešených otázek...“ (Společné písemné prohlášení vůdce kyperských Řeků a vůdce kyperských Turků, 15. 5. 2015)

V průběhu prvního roku jednání brali oba vůdci především v úvahu zájmy celé kyperské společnosti a dali najevo respekt k právům jiných. Společným cílem obou

stran je řešení win-win²³, které bude brát v potaz všechny zájmy a práva v budoucím sjednoceném Kypru. Dále připomínají jejich společné přesvědčení, že spravedlivé a trvalé urovnání přinese mír a prosperitu Kypr, což je také dobrým příkladem a příspěvkem ke stabilitě a kooperaci v regionu. Obě strany hodlají ještě zintenzivnit svá úsilí v nadcházejících obdobích, s cílem dosáhnout komplexní dohody během roku 2016 (Společné prohlášení vůdce kyperských Řeků a vůdce kyperských Turků, 15. 5. 2015).

---

²³ Strategie „win - win“ snaží se najít kompromis, při kterém nikdo neprohraje, a obě strany něco získají.

Závěr

Hlavním cílem této práce bylo kromě úvodu do problematiky Kyperského sporu, analyzovat současné pokusy a jednání usilující o jeho vyřešení na základě komunikace se zástupci z řad velvyslanectví Kyperské a Turecké republiky a jejich vyjádření k otázkám týkajících se aktuální situace a eventuálních pokroků v řešení tohoto dosud nevyřešeného mezinárodního problému. Tyto otázky byly zodpovězeny, co se týče aktuálnosti, detailněji ze strany Kyperské republiky. Důvodem je skutečnost, že jimi poskytnuté materiály a odpovědi vypověděli více, než ze strany Turecka, což je v poslední kapitole práce zřetelné, ale i přesto v sobě reflektují a uvádí postoje turecké strany v rámci těchto jednání. Turecko se vyjádřilo k těmto otázkám poněkud spoře, naproti tomu SKTR usiluje stejně jako Kyperské republika o vyřešení.

V předchozí klíčové kapitole je možné si povšimnout, že kroky Turecka a SKTR jsou poněkud zdlouhavějším procesem, proto také v současné době není tolik záznamů, které by mohly být poskytnuty. Jelikož některá jednání nejsou zcela dokončena, nebylo možno získat ekvivalentní množství informací z turecké strany, tak jako z kyperské, což mi velvyslanec Turecké republiky v odpovědích naznačil. Tato disproporce je poměrně značná, co se týče jednotlivých vyjádření, ale pokud se podíváme na předcházející kapitoly a zejména historické procesy zkoumaného problému, dozvíme se, že kypersko-turecká a hlavně turecká (pevninská) strana jevila v poměru s kypersko-řeckou stranou menší iniciativu v řešení kvůli ústupkům, které by musela učinit. Přestože v současné době dochází k vzájemným shodám v určitých bodech, bude to ještě nějaký čas trvat, než dojde k zaznamenání dalších pokroků. Nemůžeme však hovořit o nějaké politice pasivní rezistence ze strany SKTR, protože se také podílí na řešení daných otázek, nicméně v případě Turecké republiky je potřeba provést vnitřní změny, což je časově náročnější proces. Proto je časový rámec vymezený turecké straně celkově benevolentnější, aby mohla předložit další návrhy k vzájemným diskuzím, které posunou probíhající jednání kupředu. Jedná se hlavně o odkládané řešení otázek územního vypořádání, tureckých imigrantů na ostrově, občanství, bezpečnostní politiky a otázky garančních mocností. Přesto však byla vyřčena naděje ze strany Kyperské republiky, že se další rozhovory a jednání v této problematice budou ubírat k dalším pokrokům, které by vedly k vzájemnému vyřešení sporu ve všech hlavních aspektech. Není však možné naprosto přesně určit, kdy k tomu dojde.

Jak bylo již zmíněno, hlavním výstupem mého zkoumání bylo zjistit, zda v současné době probíhají jednání usilující o řešení Kyperského sporu, v jaké fázi se momentálně nacházejí a jaké jsou hlavní projednávané otázky. K výsledkům tohoto šetření jsem dospěl na základě odpovědí osloveného velvyslanectví Kyperské republiky v Bratislavě (v ČR bylo kyperské velvyslanectví zrušeno v roce 2013) a velvyslanectví Turecké republiky v Praze. Prostřednictvím e-mailu jsem jednotlivé instituce nezávisle na sobě oslovil se zájmem o vyjádření se k této problematice a požádal je o zodpovězení základních otázek týkajících se aktuálních přístupů k řešení Kyperského problému tak, abych získal jak oba pohledy, tak i společný pohled na zkoumaný problém. Oba tyto pohledy jsou následně rozebrány, vzájemně diskutovány a porovnány. Kladené otázky se týkaly hlavně toho, zda se v současné době jedná a pracuje na vyřešení Kyperského sporu; jaké jsou hlavní předměty jednání a jejich možný dopad na politické postavení daných stran; vyhlídky do budoucna, a zda je vůbec řešení tohoto sporu reálné. Na základě obdržných odpovědí jsem se dozvěděl, že jednání mezi oběma stranami bylo před dvěma lety obnoveno a nadále probíhá mezi vůdci obou stran a pověřenými pomocnými vyjednávači pod vedením zvláštního poradce OSN pro Kypr. Tato speciální pozice byla vytvořena v roce 2014 generálním tajemníkem OSN se záměrem vést tyto diskuze a jednání týkající se výhradně Kyperského sporu mezi oběma zúčastněnými stranami, což v minulosti na takové úrovni ještě neproběhlo.

Na základě uvedených výsledků současných jednání je potvrzeno, že řešení Kyperského sporu je v procesu, a na jeho úspěšném vyřešení se obě strany intenzivně podílí. Ovšem o jasných výsledcích rozhodnou další jednání, a to zejména oddělená referenda na obou půdách, která mají rozhodující vliv na dosažení komplexního řešení. Zřejmé je, že v případě kypersko-turecké strany dojde k prodlevám, které jsou jedny z příčin pozvolnějšího progresu nedávno započatých jednání. Nicméně je pozitivním zjištěním, že i přes historické protikladné postoje se v současné době obě strany postupně shodují a navzdory rozdílům, které prozatím v některých otázkách panují, je zcela patrné úsilí zástupců obou komunit k dosažení komplexního řešení a překonání všech problémů. Nejvíce patrný rozdíl se objevil v otázce územního vypořádání, kde se vůdce SKTR spolu s vůdcem Kyperské republiky dohodli, že aby došlo k urovnání problému a bylo dosaženo maximálního prospěchu pro všechny občany, je potřeba zcela eliminovat jakékoliv územně-strategické zájmy, které však vláda Turecké republiky stále upřednostňuje.

V kostce řečeno, rok 2014 odstartoval nová jednání o Kyperském sporu, ovšem s rozdílem, že nyní je to historicky poprvé, kdy oba vůdci vynakládají společná úsilí a projevují takovou míru iniciativy, a to dokonce pod záštitou OSN. Snaží se vyvarovat nedostatků, které s sebou nesly předchozí pokusy o vyřešení sporu a eliminovat jakékoliv pokusy o zvýhodnění jedné strany na úkor druhé. Obě strany by komplexním řešením měly jen získat, nikoliv ztratit. Současná vize, ke které obě strany směřují, je sjednocený Kypř, jehož právní moc má být ukotvena federálním zákonem, v souladu s mezinárodním právem a Chartou OSN jako všechny členské země OSN. Musí existovat jednotné občanství, rovný poměr obou komunit ve státní správě a v politických řadách. Sjednocený Kypř by byl součástí EU, tudíž by podléhal veškerým právním normám a evropským hodnotám. Můžeme jmenovat další ustanovení podmiňující sjednocení, nic méně, aby došlo k pozitivnímu vyřešení jednotlivých aspektů, musí být odsouhlaseny občany obou komunit v oddělených referendech, které budou probíhat ve stejném čase. Aby se patřičné otázky staly předmětem referenda, musí se nejprve oba vůdci vzájemně shodnout na základě diskuzí a uvážení důsledků pro občany obou komunit. Všechny tyto diskuze probíhají v přátelském prostředí a jsou v současné době jednou z velkých výzev probíhajících na území Evropy s velkou nadějí, jednou pro vždy tento přetrvávající spor vyřešit a zharmonizovat nejen obě komunity na ostrově, ale i samotné zájmy Turecké a Kyperské republiky včetně jejich politických postavení v rámci OSN a EU.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

DIEZ, Thomas. *The European Union and the Cyprus conflict: modern conflict, postmodern union*. New York: Distributed exclusively in the U.S.A. by Palgrave, 2002. ISBN 0719060796.

KER-LINDSAY, James. *EU accession and UN peacemaking in Cyprus*. New York: Palgrave Macmillan, 2005. ISBN 9781403996909.

KRAMER, Heinz. *A changing Turkey: the challenge to Europe and the United States*. Washington, D.C.: Brookings Institution Press, c2000. ISBN 0815750234.

MÜKERREM HIÇ, Ayşen Hiç Gencer. *Turkish economy and politics: from 1923, the foundation of the republic until 2002*. İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2009. ISBN 9789756319093

STEPHEN, Michael. *The Cyprus question: a concise guide to the history, politics, and law of the Cyprus question*. London: Northgate Publications, 2001. ISBN 0954084004.

THEOPHANOUS, Andreas. *The Cyprus question and the EU: the challenge and the promise*. Nicosia: Intercollege Press, 2004. ISBN 9963634230.

TOCCI, Nathalie. *The EU and conflict resolution: Promoting peace in the backyard*. London: Taylor & Francis Ltd, 2008. ISBN 9780415479769.

Elektronické zdroje:

Aktuálně.cz: *Kypr* [online]. 2013 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/zahranici/kypr/r~i:wiki:3663/>

BRYANT, Rebecca. A Dangerous Trend in Cyprus. *Middle East Report* [online]. 2005, (235), 30-37 [cit. 2016-05-13]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/10.2307/30042446?origin=crossref>

Cyprus. *Global Security* [online]. 2013 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://www.globalsecurity.org/military/world/europe/cy.htm>

DOUMAS, Christos L. *History and the Cyprus Problem [online] Social Science* 43 (3). Pi Gamma Mu, International Honor Society in Social Sciences, 1968, s.146–52. [cit. 2016 04-08] Dostupné z: < <http://www.jstor.org/stable/41891040>.>

Enclaved persons. *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus [online]*. 2014 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/cyprus04_en/cyprus04_en?OpenDocument&print

Evropská komise. *Negotiations overview Turkey [online]*. 2016 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/turkey/20160108-overview_negotiations_turkey.pdf

FOUSKAS, V. K. Reflections on the Cyprus Issue and the Turkish Invasions of 1974 [online], *Mediterranean Quarterly*, Vol 12, No 3, pp. 98-127. [cit. 25-04-2016]. Dostupné z: http://www.arts.yorku.ca/hist/tgallant/documents/fouskascyprusinvasion_000.pdf

GRÜNWARD, Richard. Kyperská otázka v době neklidu aneb opomíjená bezpečnostní otázka v mezinárodních vztazích. In: BUREŠ, Oldřich. *Bezpečnost v době neklidu: Sborník příspěvků ze studentské konference*. [online] Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013, s. 14-21. ISBN 978-80-86855-92-9. [cit. 25-04-2016]. Dostupné z: <http://www.c4ss.cz/CZ/activities/studentconference/files/2013/bezpecnost-v-dobe-neklidu-final.pdf>

Historical review. *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus [online]*. 2006 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/cyprus01_en/cyprus01_en?OpenDocument&print

KUMAR, Radha. The troubled history of partition. *Foreign Affairs [online]*. 1997, vol. 76, no. 1, s. 22-34. [cit. 08-04-2016] Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/214273347?pq-origsite=gscholar>>

KUNIHOLM, Bruce. Turkey's Accession to the European Union: Differences in European and US Attitudes, and Challenges for Turkey. *Turkish Studies [online]*. 2014, 2(1), 25-53 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/>

Kyperské předsednictví. Euractiv.cz [online]. EU-Media, s.r.o., 2014 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://www.euractiv.cz/evropske-institute/link-dossier/kyperske-predsednictvi-000087>

Latest Developments. *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus* [online]. 2014 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/cyprus04_en/cyprus04_en?OpenDocument&print

LINDLEY, Dan. Historical, Tactical, and Strategic Lessons from the Partition of Cyprus. *International Studies Perspectives* [online]. 2007, **8**(2), 224-241 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://isp.oxfordjournals.org/cgi/doi/10.1111/j.1528-3585.2007.00282.x>

MACKOVÁ, Monika. *Proces sjednocení Kypru v kontextu evropského integračního vývoje* [online]. Bakalářská práce. Praha, 2009. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Ing. Josef Bič. [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: https://www.vse.cz/vskp/15695_proces_sjednoceni_kypru_v_kontextu_evropskeho_integracniho_vyvoje.

MELAKOPIDES, Costas. Implications of the Accession of Cyprus to the European Union for Greek-Turkish and Euro-Turkish Relations. *Mediterranean Quarterly* [online]. 2006, **17**(1), 73-101 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://mq.dukejournals.org/cgi/doi/10.1215/10474552-17-1-73>

NEOPHYTOU A., Christos. Analysis of the UN Annan Plan Proposal For the settlement of the Cyprus question. [online]. London Metropolitan University, 2004 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://unannanplan.agrino.org/>

New Initiative by Turkey on Cyprus. *Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs: Foreign Policy: Main Issues: Cyprus* [online]. 2011 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <http://www.mfa.gov.tr/new-initiative-by-turkey-on-cyprus.en.mfa>

ÖNIS, Ziya a YILMAZ, Suhanaz. The Turkey-eu-us Triangle in Perspective: Transformation or Continuity? *Middle East Journal: Changing Geopolitics (Spring, 2005)* [online]. Middle East Institute, 2005, **59**(2), 265–284 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/4330128>

Political Situation in the Occupied Areas. *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Cyprus* [online]. 2014 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2006.nsf/cyprus04_en/cyprus04_en?OpenDocument&print

Recent Development. *The Republic of Cyprus Press and Information Office* [online]. 2012 [cit. 2016-05-17]. Dostupné z: <http://www.pio.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/6645bc8e70e73e2cc>

2257076004d01c1/54e163ef89c4cf60c2257f24003259e2/\$FILE/FactSheet_Political%2016-15%20l.pdf

ŠTĚPÁNEK, Petr. *Severní Kypr: zpátky na start?* In: Ústav mezinárodních vztahů Praha [online]. Praha, 2012 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <http://www.iir.cz/article/severni-kypr-zpatky-na-start#top>

TALMON, S. *The European Union-Turkey Controversy over Cyprus or a Tale of Two Treaty Declarations*. Chinese Journal of International Law [online]. 2006, 5(3), 579-616 [cit. 2016-04-26]. Dostupné z: <http://chinesejil.oxfordjournals.org/cgi/doi/10.1093/chinesejil/jml034>

Turecko. *Euroskop.cz: Věcně o Evropě* [online]. 2012 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9132/sekce/turecko/>

Wikipedia. *Flag of Cyprus* [online]. 2012 [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Cyprus#/media/File:Proposed_flag_of_the_United_Cyprus_Republic.svg

YILMAZ, Muzaffer Ercan. *Past Hurts and Relational Problems in the Cyprus Conflict*. International Journal on World Peace [online]. 2010, vol. 27, no. 2, s. 48-51. [cit. 2016-04-14]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23266558>

Prameny získané prostřednictvím velvyslanectví Kyperské a Turecké republiky:

Doplňující materiál k odpovědi velvyslance Turecké republiky, prostřednictvím velvyslanectví Turecké republiky v Praze, dne 16. 5. 2016 skrze e-mail

Odpověď velvyslance Kyperské republiky na položené otázky, prostřednictvím velvyslanectví Kyperské republiky v Bratislavě dne 12. 5. 2016 skrze e-mail

Odpověď velvyslance Turecké republiky na položené otázky, prostřednictvím velvyslanectví Turecké republiky v Praze, dne 16. 5. 2016 skrze e-mail

Poznámky prezidenta Kyperské republiky z 27. 4. 2016, prostřednictvím kyperského velvyslanectví v Bratislavě, dne 12. 5. 2016 skrze e-mail

Prohlášení prezidenta Kyperské republiky z 29. 2. 2016 na slavnostním ceremoniálu u prezidentského paláce v Nikosii, prostřednictvím velvyslanectví Kyperské republiky v Bratislavě, dne 12. 5. 2016 skrze e-mail

Společné prohlášení vůdce kyperských Řeků a vůdce kyperských Turků z 15. 5. 2015, prostřednictvím velvyslanectví Kyperské republiky v Bratislavě, dne 12. 5. 2016 skrze e-mail

Společné prohlášení obou vůdců z prvního zasedání obnovených jednání o Kyperském sporu z 11. 2. 2014, prostřednictvím velvyslanectví Turecké republiky v Praze 17. 5. 2016 skrze e-mail

Turecká politika, dodatek k odpovědi velvyslance Turecké republiky, prostřednictvím velvyslanectví Turecké republiky v Praze 16. 5. 2016 skrze e-mail

Vyjádření prezidenta Kyperské republiky k vyhlídkám E. B. Eida z 1. 1. 2016, prostřednictvím velvyslanectví Kyperské republiky v Bratislavě, dne 12. 5. 2016 skrze e-mail

Seznam použitých zkratek

CENTO	Central Treaty Organization
DP	Democratical Party
EHS	Evropské hospodářské společenství
ER	Evropská rada
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
HLA	High Level Agreements
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
KATAK	Kıbrıs Adası Türk Azınlığı Kurumu
NATO	North Atlantic Treaty Organization
OSN	Organizace spojených národů
SCR	Security Council Resolution
SEATO	Southeast Asia Treaty Organization
SKTR	Severokyperská turecká republika
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
USA	United States of America

Seznam obrázků a tabulek

- Obr. č. 1: Znázornění enkláv na ostrově před rokem 1960 a rozdělení ostrova „zelenou linií“
- Obr. č. 2: Vlajka Sjedinocené kyperské republiky
- Tab. č. 1: Přehled předmětů diskuzí, které v současné době probíhají mezi Tureckem a EU